VAT marża: kiedy stosować i jak wystawić fakturę

Niedziela, 8 listopad 2026, 17:56, autor: Fakturowo.pl

VAT marża nie jest sposobem rozliczenia dostępnym przy każdej odsprzedaży. Można go stosować wyłącznie do transakcji spełniających ustawowe warunki. Przy towarach używanych znaczenie ma zwłaszcza to, od kogo i na jakich zasadach kupiono towar. Inne reguły dotyczą usług turystycznych. Wyjaśniamy, jak ustalić marżę, obliczyć podatek i przygotować fakturę według stanu prawnego na 8 listopada 2026 r.

Które transakcje można rozliczać w procedurze marży?

Procedura marży obejmuje określone towary używane, dzieła sztuki, przedmioty kolekcjonerskie i antyki, a także usługi turystyki spełniające odrębne warunki. Nie wystarcza, że przedsiębiorca kupił coś taniej i sprzedaje drożej. Przy towarach trzeba sprawdzić ich ustawową kategorię, cel nabycia oraz status dostawcy i sposób opodatkowania zakupu.

W procedurze dotyczącej towarów używanych chodzi o ruchome dobra materialne nadające się do dalszego użytku w obecnym stanie albo po naprawie. Ustawa odrębnie traktuje dzieła sztuki, przedmioty kolekcjonerskie i antyki, a z definicji towarów używanych wyłącza wskazane metale i kamienie szlachetne. Sama potoczna nazwa „rzecz z drugiej ręki” nie rozstrzyga więc o prawie do marży.

Towar musi być nabyty przez podatnika w ramach działalności w celu odsprzedaży. Procedura może dotyczyć sprzedaży zarówno innemu przedsiębiorcy, jak i konsumentowi. Status kupującego nie zastępuje jednak warunków dotyczących wcześniejszego zakupu. Zasady dla towarów wynikają z art. 120 ustawy o VAT, natomiast dla turystyki z art. 119.

Od kogo trzeba kupić towar, aby zastosować marżę?

Typowy przypadek to zakup używanego przedmiotu od osoby prywatnej, która przy tej sprzedaży nie występuje jako podatnik VAT. Możliwy jest też zakup od podatnika korzystającego z określonego ustawowo zwolnienia albo od sprzedawcy, który sam prawidłowo zastosował procedurę marży. Przy zakupach z innych państw UE znaczenie mają odpowiadające tym zasadom regulacje dotyczące podatku od wartości dodanej.

Nie każde zwolnienie sprzedawcy wystarcza. W krajowych transakcjach katalog obejmuje między innymi zwolnienie z art. 43 ust. 1 pkt 2 oraz zwolnienie podmiotowe z art. 113 ustawy o VAT. Przy pierwszym z nich istotne są warunki dotyczące wykorzystywania towaru wyłącznie do działalności zwolnionej i braku prawa do odliczenia przy jego nabyciu, imporcie lub wytworzeniu. Dlatego faktura z ogólną adnotacją o zwolnieniu wymaga ustalenia jego podstawy.

Zakup na zwykłą fakturę z wykazanym VAT co do zasady nie uprawnia do późniejszej sprzedaży używanego towaru w procedurze marży. Nie zmienia tego dobrowolna rezygnacja kupującego z odliczenia podatku. Również brak VAT na zagranicznym dokumencie nie jest samodzielnym dowodem prawa do marży: zakup może przecież stanowić wewnątrzwspólnotowe nabycie towarów.

Dla dzieł sztuki, przedmiotów kolekcjonerskich i antyków ustawa przewiduje dodatkowe, szczególne przypadki. Nie należy przenosić ich automatycznie na handel samochodami, telefonami czy meblami. Zwykły import używanego towaru spoza UE nie daje sam przez się prawa do zastosowania marży przy jego odsprzedaży.

Jakie dokumenty potwierdzają prawo do procedury?

Przed wystawieniem faktury sprzedaży trzeba połączyć konkretny towar z dokumentem zakupu. Przy samochodzie pomocny jest numer VIN, przy sprzęcie numer seryjny, a przy innych rzeczach opis pozwalający ustalić ich tożsamość. Umowa z osobą prywatną powinna umożliwiać ustalenie stron, przedmiotu transakcji i ceny nabycia.

Przy zakupie od innego przedsiębiorcy należy zachować fakturę oraz informacje potwierdzające zastosowaną przez niego procedurę lub zwolnienie. Szczególnie przy transakcjach zagranicznych dokumentacja musi pozwalać ustalić, jak rozliczono dostawę. Sama deklaracja kupującego, że zamierza sprzedawać w marży, nie naprawi niewłaściwego sposobu zakupu.

Praktyczna kontrola przed przyjęciem towaru do sprzedaży obejmuje więc trzy pytania: czy przedmiot mieści się w

odpowiedniej kategorii, czy nabyto go w celu odsprzedaży i czy dostawca należy do ustawowego katalogu. Dopiero pozytywna odpowiedź pozwala przejść do kalkulacji podatku.

Jak obliczyć marżę i zawarty w niej VAT?

Przy standardowym, indywidualnym rozliczeniu towaru marża jest różnicą między kwotą sprzedaży a kwotą nabycia. Jest to marża zawierająca podatek. Podstawą opodatkowania jest dopiero marża pomniejszona o zawarty w niej VAT. Nie należy zatem mnożyć całej dodatniej różnicy przez stawkę podatku, jak gdyby była ona kwotą netto.

Jeżeli właściwa dla transakcji stawka wynosi 23%, podatek oblicza się jako marżę pomnożoną przez 23/123. Podstawa opodatkowania to odpowiednio marża pomnożona przez 100/123. Procedura marży nie ustanawia jednej stawki dla wszystkich objętych nią towarów i usług; stawkę trzeba ustalić dla danej transakcji.

Kwota sprzedaży obejmuje należność od kupującego, w tym koszty dodatkowe pobierane przez sprzedawcę, takie jak opakowanie czy transport. Kwota nabycia odnosi się do wynagrodzenia należnego dostawcy towaru. Koszt naprawy zapłacony odrębnemu warsztatowi nie staje się przez to elementem ceny nabycia tego towaru. Marża podatkowa może więc być wyższa niż rzeczywisty zarobek po uwzględnieniu wszystkich wydatków firmy.

Jak wygląda obliczenie na konkretnym przykładzie?

Firma handlująca używanym sprzętem kupiła 12 października 2026 r. od osoby prywatnej komputer za 2000 zł. Nabyła go w celu odsprzedaży i ma umowę identyfikującą urządzenie. Następnie zleciła niezależnemu serwisowi naprawę za 246 zł brutto. Dnia 3 listopada 2026 r. sprzedała komputer za 2615 zł, stosując procedurę marży i stawkę 23%.

Marża wynosi 615 zł, czyli 2615 zł minus 2000 zł. Podatek zawarty w marży to 115 zł, ponieważ 615 zł × 23/123 = 115 zł. Podstawa opodatkowania wynosi 500 zł. Koszt serwisu nie zmniejsza marży do 369 zł, ponieważ wynagrodzenie warsztatu nie było kwotą należną dostawcy komputera.

Na fakturze dla klienta firma wskazuje należność 2615 zł i właściwe oznaczenie procedury, lecz nie ujawnia wyliczonego podatku 115 zł ani ceny zakupu. Te wartości służą jej własnemu rozliczeniu i ewidencji. Klient będący czynnym podatnikiem VAT nie odliczy z tej faktury podatku obliczonego wewnętrznie przez sprzedawcę.

Co trzeba umieścić na fakturze VAT marża?

Faktura zachowuje podstawowe dane identyfikujące transakcję: datę wystawienia, kolejny numer, dane sprzedawcy i nabywcy oraz właściwe numery identyfikacyjne, nazwę towaru lub usługi, a przy towarach także miarę i ilość. Powinna wskazywać datę dostawy lub wykonania usługi, jeżeli jest określona i różni się od daty wystawienia, oraz kwotę należności ogółem. W sprzedaży konsumenckiej nabywca nie ma obowiązku posiadania NIP.

Zamiast zwykłego rozbicia rozliczenia na podstawy i kwoty VAT stosuje się szczególne zasady dla faktur marżowych. Nie wykazuje się stawki i kwoty podatku ani podsumowania sprzedaży netto według stawek. Nie należy wpisywać stawki 0% lub oznaczenia zwolnienia tylko dlatego, że dokument nie pokazuje podatku: marża nie jest ani stawką zerową, ani zwolnieniem.

Obowiązkowe oznaczenie zależy od przedmiotu sprzedaży:

- „procedura marży – towary używane”,
- „procedura marży – dzieła sztuki”,
- „procedura marży – przedmioty kolekcjonerskie i antyki”,
- „procedura marży dla biur podróży” – przy usługach turystyki objętych tą procedurą.

Sama nazwa dokumentu „Faktura VAT marża” nie zastępuje właściwej adnotacji. Faktura nie musi natomiast ujawniać wysokości marży, ceny zakupu ani wyniku finansowego sprzedawcy.

Czym marża w turystyce różni się od marży przy towarach?

W turystyce procedura dotyczy podatnika działającego wobec nabywcy we własnym imieniu i na własny rachunek, który przy świadczeniu usługi nabywa od innych podatników towary lub usługi dla bezpośredniej korzyści turysty. Chodzi między innymi o zakwaterowanie, transport czy wyżywienie. O zastosowaniu zasad decyduje model świadczenia, a nie sama nazwa firmy lub fakt posiadania biura podróży.

Marżę ustala się tu jako różnicę między kwotą należną od nabywcy a faktycznymi kosztami nabytych od innych podatników świadczeń dla bezpośredniej korzyści turysty. Nie stosuje się zatem katalogu dostawców właściwego dla używanych towarów. Podatnik nie odlicza VAT od zakupów służących bezpośredniej korzyści turysty, które są objęte tym rozliczeniem.

Jeżeli organizator część świadczeń wykonuje sam, na przykład zapewnia przewóz własnym autokarem, ta część wymaga odrębnego ustalenia podstawy opodatkowania na zasadach ogólnych. Nie można automatycznie objąć marżą całej ceny pakietu. Procedura turystyczna ma zastosowanie po spełnieniu ustawowych warunków niezależnie od tego,

czy klientem jest konsument, czy przedsiębiorca.

Co z odliczeniem VAT i sprzedażą poniżej ceny zakupu?

Nabywca towaru na fakturę marżową nie ma wykazanego podatku do odliczenia. Sprzedawca powinien więc uprzedzić klienta firmowego o rodzaju dokumentu, zamiast obiecywać fakturę z VAT do odliczenia. Sam status czynnego podatnika VAT po stronie kupującego niczego tu nie zmienia.

Po stronie sprzedawcy marża nie oznacza ogólnego zakazu odliczania VAT od wszystkich wydatków. Przy handlu towarami podatek z faktur za naprawy lub inne koszty działalności może podlegać odliczeniu na zasadach ogólnych, jeżeli zakupy służą działalności opodatkowanej i nie zachodzi ustawowe wyłączenie. To odrębna kwestia od ustalenia kwoty nabycia towaru do obliczenia marży.

Jeżeli w indywidualnym rozliczeniu towar zostaje sprzedany poniżej ceny nabycia, nie powstaje dodatnia marża do opodatkowania. Strata na jednej rzeczy nie daje jednak automatycznie prawa do zmniejszenia marży ze sprzedaży innej. Szczególne zasady rozliczania łącznych marż mają odrębne warunki i nie są swobodnym wyborem każdego sprzedawcy.

Jak poprawić błąd i przygotować rozliczenie?

Jeżeli przedsiębiorca zastosował marżę mimo braku prawa do niej, samo dopisanie prawidłowej adnotacji nie wystarczy. Trzeba ponownie ustalić opodatkowanie sprzedaży, skorygować dokument i odpowiednie rozliczenie VAT. Przy sprzedaży podlegającej zasadom ogólnym podstawą nie jest już wyłącznie różnica między zakupem a sprzedażą. Może to oznaczać wyższy podatek i zaległość wraz z odsetkami.

Inaczej wygląda błąd polegający wyłącznie na pominięciu oznaczenia procedury, gdy wszystkie warunki marży zostały spełnione, a podatek obliczono prawidłowo. Wtedy korekta dotyczy treści faktury; sam brak adnotacji nie oznacza automatycznie, że należy przeliczyć podatek od całej ceny. Faktura jest ważnym dowodem, lecz nie tworzy prawa do procedury wbrew rzeczywistemu przebiegowi zakupu.

Ewidencja powinna umożliwiać ustalenie kwoty nabycia, kwoty sprzedaży i marży dla rozliczanej transakcji. Gdy firma sprzedaje także na zasadach ogólnych, trzeba oddzielić te operacje od sprzedaży marżowej. Oznaczenie procedury na fakturze nie zastępuje prawidłowego ujęcia transakcji w ewidencji i JPK_VAT ani nie stanowi samoistnego zwolnienia z obowiązków dotyczących KSeF.

Tagi: vat marża, faktura vat marża, towary używane, obliczanie marży, procedura marży, usługi turystyki, odliczenie vat